

la Sf. Ioan Teologul ori la Sf. Luca, la Sf. Ioan cel milostiv sau la Marcu și Matei...

Aurul folosit la lucrul patrafirului e mai puțin galben ca la patrafirul nr. 95 (socotit o copie după acesta). Toți sfinții sînt îmbrăcați în aur. Omofoarele arhierilor sînt de argint iar crucile de pe ele sînt dintr-o mătase vișinie. Din căptușeala vișiniu închis — (nu «vieux-rose» cum scrie Tafrali) — pe care s-a migălit toată mîiastra cusătură, se mai păstrează doar cîteva urme.

Numele sfinților sînt arătate grecește cu majuscule. Uneori apar și accente.

Îndreptăm următoarele citiri ale lui Tafrali: $\pi\rho\acute{o}(\delta\rho o\mu o\varsigma)$; $\beta\lambda(\acute{\alpha}\sigma i o\varsigma)$, nu Vartolomei; $\text{Ἰω(άννης) ὁ Θεόλ(ογος)}$; $\Lambda o\upsilon\kappa\alpha\varsigma$ (iar nu $\Lambda o\upsilon\pi o\varsigma$!); $\text{Ἰω(άννης) ὁ ἐλεή(μων)}$ la stînga și $\alpha\gamma i o\varsigma \text{ Νικω(λαος)}$ la dreapta (uitat de Tafrali)⁹.

Ciucurii sînt la fel ca ai patrafirului lui Ștefan (nr. 95): verde, albastru, roșu, cafeniu, verde închis. Lasă chiar impresia că au fost adăogiți cîndva mai tirziu și că nu sînt toți de același fel. Bunăoară, împletitura nodului ciucurelui albastru constă din patru fire de argint, în loc de trei la cele verzi de la colțuri sau la cel roșu de la mijloc. Apoi, cel cafeniu de sub Sf. Dumitru nu are împletitură de argint. Este însă la fel cu singurul ciucure rămas la patrafirul nr. 97, încît nu mă îndoiesc că a fost luat cîndva de la acesta. Cît despre ciucurele albastru (sub Sf. Gheorghe), arată altfel, avînd un gît lungit pînă la șuvițe.

Patrafirul mai are patru nasturi metalici, la fel ca cei de pe patrafirele nr. 95, 100 și 103.

Nr. 95

Patrafirul lui Ștefan cel Mare și Mariei Doamna socotit o copie a numărului 94

(Cf. Tafrali, p. 57—58 și pl. XLVII, nr. 95)¹⁰.

Nici aici fondul patrafirului nu este «vieux-rose», ci castaniu închis, precum mărturisesc încă cîteva urme de mătase. Aurul folosit este de un galben puternic.

Inscripția a fost citită cu mai multe mici greșeli. Ea sună de fapt:

СТЕФАНЪ КОЕKW
ДА, СЪТКОРИ СЪН
ΕΠΕΤΡΑΧΗΛ.
ΜΑΝΑΣΤΗΡΣ

СКОЕМЪ УТ ПС
ТНА Н МАРІ
А ГОСПW
ЖДА ЕГО:

La numele sfinților îndreptăm: $\alpha\gamma i(o)\varsigma \text{ Ιω. ο προ(δρo)μo(ς)}$; $\beta\alpha\sigma i(\lambda e i o\varsigma)$; $\text{Ἰω(άννης) ὁ Χρ(υ)σ(ο)στ(ε)μo(ς)}$; Μ(α)ρ(κ)o(ς) ; $\Gamma\rho i\gamma\acute{o}(\rho i o\varsigma)$; $\beta\lambda(\acute{\alpha}\sigma i o\varsigma)$ nu Vartolomei; $\Lambda o\omega$ (sic! pentru $\Lambda o\upsilon = \Lambda o\upsilon\kappa\alpha\varsigma$; nu $\Lambda o\upsilon\pi o\varsigma$); $\text{Ἰω(άννης) ο ἐλεή(μων)}$; Νικω(λαος) (sic!).

Uneori — de pildă lingă numele sfinților Matei și Dumitru — în loc de $\alpha\gamma i o\varsigma$ întîlnim $\omega \alpha\gamma i o\varsigma$. Greșeala trădează faptul că nu o mină grecească, ci una romînească a lucrat acest patrafir.

Se mai păstrează patru nasturi care leagă una de alta cele două fișii ale patrafirului.

⁹ G. Millet, *op. cit.*, pp. 42—43 și pl. LXXXVI, LXXXVIII—XC și XCII.

¹⁰ *Idem, ibid.* și pl. LXXXVII și XCI; cf. și *Repertoriul monumentelor ...*, pp. 322—325 și fig. 229.